

İki Kanıt Bir Kanı ve Bir Tanı: Türkiye’de Yazılı Anlatımın İflası

SALİM DURUKOĞLU

Zihnen ve bedenen sağlıksız beslendiğinin saptaması ve tescili niyetine, test ve tost nesli olarak nitelediğimiz Türk gençliği; bütün eğitim - öğretim hayatı boyunca, yanlış ama kolay olana teslimiyetin bir göstergesi olan test usulü ölçme değerlendirme sınavlarına tabi tutularak tek yönlü bir dil becerisi ile yetiştirilmektedir. Öznemiz Türk dili olduğu için özelde Türkçe ama genelde bütün dünya dillerinin eğitim ve öğretiminde, ana dili eğitiminde, dil öğretimi iki ana ve temel dil becerisi üzerine bina edilir: Anlama ve anlatma becerisi. Aşağıdaki dil öğretiminin çıkış noktası olan şemada, dil öğretiminin ana ve ara becerileri, etkinlikleri özetlenmiştir:¹

291

Testler sadece anlama becerisini, dolayısıyla okuma becerisini geliştirir ama anlatma yani yazma ve konuşma hatta dinleme becerisine kalıcı ve anlamlı katkılar sağlamaz. Kalemli yalnızca şık işaretlemek için kullanan öğrenciler, yazı yazmaları istendiğinde, -tıpkı, sadece dinlediği için kulak ezberi olan ama hiç denemediği için el ezberi olmadığı hâlde saz çalmaya kalkan halk ozanı, sanatçısı gibi- donup kalır ve neredeyse hayatlarında bu türden deneyimleri hiç olmayan insanların zayıflığı ve yetersizliği ile bocalarlar.

Aşağıdaki Türkçe Öğretmenliği 1. ve 4. sınıf öğrencilerine ait olan sınav kâğıtlarının incelenmesi binlerce örnekle durmaksızın çoğalan bu konu hakkında yeterli fikir verecek, konunun anlaşılmasını sağlayacak, fazla söze gerek bırakmayacak niteliktedir. Bu örnekler kesinlikle uç örnekler değildir ve toplamda yüzde doksanlara ulaşan öğrenci nüfusu, bu türden yetersizliklerle doludur:

¹ Prof. Dr. Cahit Kavcar vd., *Türkçe Öğretimi*, Engin Yayınları, Ankara, s. 56.

2010-2011 ÖĞRETİM YILI BAHAR DÖNEMİ TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ
TO 164 YAZILI ANLATIM DERSİ ARA SINAVI SORULARI

Öğrencinin Adı Soyadı:

Numarası:

İmzası:

Aldığı Not:

13.04.2011

S.1 Yazılı anlatımda Bakış Açısı ve Önemi konusunu örneklerle açıklayınız. (30 Puan)

S.2 Oktay Sinanoğlu'nun kitabı 'Bye Bye Türkiye'den hareketle 'Türkiye'den Türk Dünyasına Türkçenin Geleceği' ile ilgili bilgi veriniz. (35 Puan)

S.3 Bir dönemi geride bıraktınız. Umutlarınız ve bulduklarınızdan hareketle dönemin (ders, hoca, fakülte, arkadaşlar, köli işçiler vs.) genel değerlendirmesini yapan bir kompozisyon yazınız. (35 Puan)

YAZILI VE ANLATIM KURALLARINA DİKKATLİ OLUNUYMUNUZ. SÜRE 90 DAKIKA. ÖĞR. GRV. SALİM DÜRKÜKOĞLU BAŞARILAR. YANTILAR

Yazının anlatım düzeyinin anlatım istediği gibi olur. Yazdığı roman bütün bilgi düzeyi Örneğin bir israil ve iran'ın anlatırsa, bu roman bir kitapta da israil ayni kavgı yama. Bir kaza haberi, bozlar, için önemli olan bazar, için ok. Önemlidir. Bir sirt'den herkes farklı bir anlam çıkarabilir. Örneğin Kuru Suda da buna göre bu adı savırsı halk savırsı. "Aman orda geçer" "Mektubus, kocasın, savırsın" dıyer. Ben geçmişe ölen duyan birini görünce herkeşin savırsınlar istinam olus, gürü yapmış der. Bir, Yorumu XL. belki O inanca O zillimlere anlatırsa herkeşin ve mül'üz zillerimize Costıra, ayni, kabile bir Almondan, bir Rusdan bahlayamayız biru. Bilimsel gösteridey orada bir kelus a.s.s. olu. Buğün hepkeşin yığın yığınlar, kimsa olmas bulamaz. Sebep aradı bir insana, yığıl bacak kimsanın ka giti bir olmsun olabilir.

Tarihlerden Türk Dünyasına Türkçenin Geleceği, Ahmet Çankırıyanın İstanbul yayınevi tarafından basılan kitabıdır. Bu kitapta Türkçenin geleceği hakkında TDK'nin fikirleri ve çalışmalarına değinilmiştir. Yazarın amacı, Türkçenin geleceği hakkında, gelecekte Türkçenin kullanılmasını sağlamaktır.

2009-2010 ÖĞRETİM YILI BAHAR DÖNEMİ 7
472 A SEÇMELİ II ÇAĞDAŞ TÜRK EDEBİYATI DERSİ ARA SINAV SORULARI

Öğrencinin Adı Soyadı:

Numarası: İmzası: Aldığı Not: *5/5* 14.04.2011

5.1. Hisarlar hakkında bilgilerinizi yazınız. (35 Puan)

5.2. Kurşunlanan Türkoloji kitabından hareketle, kurşunlanan ya da ovalandırılan Türkçü Bilimler (Türkologlar) hakkında bilgi veriniz. (En az beş isim, neden sonuç ilişkileri ve çeşitli örnekler etrafında...) (35 Puan)

5.3. Aşağıdaki şiiri, şiir, dönem, akım, biçim, biçim, şekli ve içerik özelliklerini dikkate alarak tahli ediniz. (30 Puan)

ONUNCU YIL MARŞI

Çıktık açık akla on yılda her savaştan;
On yılda on beş milyon genc yaratık her yaştan.
Başa bütün dünyanın saygılı; Başkumandanlar;
Demir ağlarla öndük. Ana yurda dört bucaz.

Türk'üz Cumhuriyet'in göğüsümüzün sancısı,
Türk'e durmak yaramız, Türk önde Türk ileri.

Bir nula koca küğü gerilgi boğarız,
Karanlığın örtüne güncü gibi değarız.
Türk'üz bütün başlardan intün olan başlarız;
Tarihten önce vardık, tarihten sonra varız.

Türk'üz Cumhuriyet'in göğüsümüzün sancısı,
Türk'e durmak yaramız, Türk önde Türk ileri.

Çizerek kanımızla ös yurdun haritasını,
Dindirdik memleketin yıllar süren yasasını.
Bütünleşdik her yönden ıraklı kavrayışına,
Bütün dünya öğrendi, Türkçülüğün saymazsını.

Türk'üz Cumhuriyet'in göğüsümüzün sancısı,
Türk'e durmak yaramız, Türk önde Türk ileri.

Örnektir emellerimize açtığımız yeni öl,
İmtiyazın, sınırlar kaynayan bir kitleyle;
Uyduluk görüştü; bilgiye, gökde ilahıya bir;
Tersine dönmüş dünya yolumuzdan dönmeyiz.

Türk'üz Cumhuriyet'in göğüsümüzün sancısı,
Türk'e durmak yaramız, Türk önde Türk ileri.

YAZIM VE ANLATIM KURALLARINA UYMAYI UNUTMAYINIZ. SÜRENİZ 65 DAKIKA. BAŞARILAR...

Öğrenci
Bu akım Garip akımın gelişmesi savurganlık, lafazanlık kavramı taşıyarak gelerek başlamıştır. Garip akımın gerekçeleri sanatçıların süzyerek kendi akımlarından Hisarlar akımının en önemli isimlerinden biri olan Mehmet Cevatlıdır. Akımın esas dayanağını bu akımın akımı daha sonraki temellere çıkarmıştır. Bu akımın bütün sanatçıları, Javahir Süleyman Sabitler, İlhan Çelebi, Mehmet Akemi... gibi sanatçılardan oluşmaktadır. Geleneklere daha bağlı bir şekilde yazmaktadırlar.

Test sınavlarının yazılı anlatım becerisini ve kazanımlarını ne denli kösteklediği konusuna dönersek tek yönlü bir dil becerisinin geliştirildiği ve sınındığı testler, en fazla, Ömer Seyfettin'in "1/2" hikayesinde² anlattığı türden benzetimle, yarım öğrenciler, yarım öğretmenler; "yarım imamın dinden,

² Hülya Argunşah, *Ömer Seyfettin Bütün Eserleri Hikayeler 4*, Dergâh Yayınları, 1. baskı, İstanbul Kasım 1999, s. 253.

yarım hekimin candan” ettiği türden örneklerin çoğaldığı, yarım yamalak iş yapan meslek sahipleri yetiştirir. Her meslek üyesinin işini yarım yapabildiği bir ülkede “Âlim bozulunca âlem bozulur.” sözü gerçeklik ve geçerlilik kazanır. Dil ve anlatım sorunlarının savsaklanması veya görmezden gelinmesi, Eski Çağ bilgisi Konfüçyüs’ün, ülke yönetimini üstlenince işe dilden başlama önceliğini ve önerisini, toplamda ise insanlıktan miras binlerce yıllık deneyimleri yok sayma ve görmezden gelme aymazlığına dönüşür.

Toplumun “orta direk” diye tabir olunan geniş kesimlerinin tek eğlencesinin ve kültürlenme (!) aracının televizyon olduğu bilinir ve söylenir. Yılların deneyimli mizah ustası, Olacak O Kadar izlencesinin bir bölümünde test sisteminin, öğrenci zihninde yol açtığı kalıcı zarara, tahribata, güldürürken düşündürülen güzel bir eleştiri getirmişti. Bir aile ortamı içinde akşam yemeği hazırlanmış, baba (Levent Kırca) üniversite sınavlarına hazırlanmak için durmadan test çözen oğluna aç mısın, yemek yiyecek misin, diye sorar ve ne cevap vereceğini bilemeyen çocuk afallar, bocalar. Baba anladım der, **yoktan seçmeli değil çoktan seçmeli** sınavlara alışmış ve şartlanmış çocuğuna seçenekleri sunar: a)Yerim b) Tokum c) Sonra yerim d) Hiçbiri... Çocuk hemen atılır, a şıkkı, yerim der. Test tipi sınavlar seçenek vermeden düşünemeyen, düşünse de ifadeye dökemeyen, sönük, donuk, mekanik zekalı ve düşünceli gençler yetiştirdiği için buralardan başlayan ama bitmeyen, uzmanlarca yöneltilen, uzayıp giden eleştiriler listesinin de muhatabıdır. Yazılı kültürü, metinleri tüketen ama üretemeyen, bu nedenle de istenmeyen bir kuşağın varlığının en önemli ve ilk akla gelen nedeni test tipi eğitim sistemidir.

Hepimizin hayatı kendimizce önemlidir ve yazsak roman olur. Oysa bu değerli hayatlarını yazma, yazarak anlatma becerisini, sadece milletler ve onların dillerinin bekası için son derece önemli olan birkaç yazar gerçekleştirebilir. Bu zamanın ve eğitim öğretim sisteminin ürünü olan gençler, roman olacak hayatlarından bir öykü hatta bir küçürek öykü bile çıkaramazlar çünkü değil cümle kurmayı, kelimelerin çoğunu dahi yazamamaktadırlar, dil ve anlatım becerisi olarak ilkokul birinci sınıfın becerilerini sergilemekten yoksun çok sayıda üniversite öğrencisi vardır. Örneğin noktadan sonra büyük harfle başlama ilkokul birinci sınıfta öğretilir ama üniversitede okuyup noktadan sonra küçük harfle devam eden, hece bölme ilkokul üçüncü sınıfta öğretilir ama üniversitede hece bölemeyen öğrenciler vardır. Birçoğu okudukları kurumun adını bile “üniversite” diye yazar vs., vs., vs...

Eskilerin “faili mefulü yerinde münsecim cümle kurma becerisi” dedik-

leri, öznesi yüklemi, eki, kökü, etkenliği, edilgenliği yerinde ve uyumlu cümle kurma becerisinden, üniversite gençliğinin kahir ekseriyeti / ezici çoğunluğu yoksundur. Her kural gibi her saptamanın da istisnaları vardır ve eminim bu yazıyı okuyan (!) üniversite gençliğinin tamamı kendini istisna sayacaktır.

Örnek verilen sınav kâğıtları Türkçe bölümünden seçildi, gerçekte ise bu örnekler diğer bölümlere bakış açımızı çevirdikçe daha da kötüleşmektedir. Örneğin Güzel Sanatlar Fakültesinin bütün bölümlerinde bir yıl süreyle girdiğim Türk Dili dersleri boyunca, hatasız sınav kâğıdı teslim edebilen, hatasız cümle kurabilen bir tane öğrenciye rastlamadım. Keza Beden Eğitimi, Sınıf Öğretmenliği vb. bölümlerde; İktisat, İşletme, Tıp vb. fakültelerin son sınıf öğrencilerinde, öğretmenliğin arifesindeki adaylarda hatasız bir paragraf yazı yazabilen öğrenci neredeyse yoktur ve olanlar ise müzeli kabilinden istisnadır. İlkokulda öğrenemeyenin ortaokulda, ortaokulda öğrenemeyenin lisede, lisede öğrenemeyenin üniversitede öğreneceğini düşünürsünüz. Üniversite son sınıfa gelmiş değil Beden Eğitimi, Müzik Öğretmenliği, İktisat, Tıp bölümlerinden, Türkçe bölümünden mezun olma aşamasına gelmiş öğrencinin bile daha yazı yazmayı öğrenmemesi sadece üzücü, düşündürücü değil ürkütücüdür ve daha da kötüsü, eğitimi bir sistem işi değil vicdan işi olarak gören bizler tarafından, bu öğrencilerin derslerden geçirilmesi, ellerini kollarını sallayarak mezun olup sisteme, çözüm değil sorun üretecek sisteme dâhil olmalarıdır. Türkçemizde “Himmete muhtaç dede, gayrıya himmet ede” diye güzel bir deyim vardır. Kendisi yardıma muhtaç olan nasıl başkasına yardım eder, kendisi yolu bilmeyen nasıl kılavuzluğa kalkar?

Okul toplantılarında bilirkişi sıfatıyla yazman olarak görevlendirilen Türkçe öğretmenlerince tutulan tutanak örnekleri, Türkçe ve diğer dallardaki öğretmenlerce hazırlanan sınav kâğıtları bu türden sorunların öğrencilerle sınırlı olmadığı, öğretmenlere de bulaştığı ve birbiriyle yarıştığı örnekler manzumesidir. Öğrenciler kadar öğretmenlere de musallat olan bu yetersizlik ve özensizlik, sorunun çözümsüzlüğe doğru evrildiğine yeterince güçlü bir örnektir. Temsilî olarak konuştuğumuzda bu sorunun kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı olarak gören YÖK, üniversiteye gelen öğrencilerin düzey ve donanımının her sene düştüğüne, dolayısıyla ortaöğretimde kalitenin düştüğüne dair eleştiri ve suçlama yönelttiğinde cevaben MEB; bu öğrencileri sizin yetiştirip mezun ettiğiniz öğretmenler yetiştiriyor, siz kaliteli öğretmenler yetiştirirseniz, kaliteli öğrenci de yetişir, cevabını vermektedir. Böylece yumurta mı civcivden çıkar, civciv mi yumurtadan tartışması ve

sorunu başka kurum ve/veya kişilere yıkma alışkanlığı sürgit bir hastalığa dönüşmektedir.

Sorunu körükleyen ve besleyen bir diğer boyut, şairin “Öz yurdunda gariptin, öz vatanında parya” dizesini hatırlatacak uygulamalarla İngilizce/ yabancı dil öğreniminin abartılması, ruhsal boyutta gençler ve çocukların bilinçlerinde Türkçenin gereksizleştirilmesi ve değersizleştirilmesi yatırımlarıdır. Bazı akhevvelerce anaokullarına kadar indirilen yabancı dil öğretimi cereyanı, liseler ve üniversitelerde, örneklerini sömürge ülkelerinde gördüğümüz bir tutumla, yabancı dille, bhusus İngilizce ile yapılan eğitimler, ülkeye yurt dışından İngilizce öğretmeni getirme çabaları, üniversitelerde Türk Dili (İnkılap Tarihi) derslerinin gereksiz olduğu tartışmaları, insanımız nazarında devlet dili olan Türkçenin itibarını zedelemekte, varlığını ve doğru kullanımını önemsizleştirmektedir.

Geçmişte, maç yapmak için Çin’e gidecek millî takımımızı koruması ve iletişim sorunu yaşamaması için Çince bilen polisler arandı ama iki yüz bin kişilik emniyet teşkilatında elli bin tane iyi derecede İngilizce bilen polis varken, bir tane Çince bilen polis bulunamadı. Türk Tarih Kurumu Başkanı, katıldığı bir televizyon programında, Ermenice harfli ama Türkçe yazılı kitapları okutmak için Ermenice, Rusça vb. dillerde yetişmiş insan bulamadıklarını ve bu alanlarda eğitim görmek isteyenlere burs vereceklerini söylemişti.

Sosyal bilim araştırmalarının en çok kullandığı yöntem evren - örneklem yöntemidir. Küçük bir örneklemin sonuçları bütün evrene gönül rahatlığı ile uyarlanabilir. Bir örneklem olması yönüyle üzerinde düşünülebilir diyerek örnek veriyorum, yirmi beş bin öğrenciye sahip İnönü Üniversitesinde Fransızca ve Almanca derslerini almak isteyen öğrenci yoktur. Herkesin sözde de olsa İngilizce bildiği bir ülkede İngilizce öğretmenin gereği ve mantığı savunulabilir mi? Türkiye sadece İngiltere ve Amerika ile diplomatik ilişkiler kuran bir ülke mi?

En çok konuşulan dil İngilizce değil Çince. Doların ekonomik egemenliği sallanıyor. Çin dünyanın en büyük ekonomik gücü olacak yakında. Bu ülkede yüz milyon Çince konuşan soydaşımız var. Tarihî bağlarımızın ve ticari ilişkilerimizin olduğu bir millet de Japonlar ama niyeyse Türkiye’de mum yakıp aranmakta Japonca bilenler... Almanya’da milyonlarca soydaşımız var ama Almanca öğrenmek isteyen niyeyse yok. Komşularımız olan Araplar ve Acemler, üçüncü bir dil olan İngilizce ile iletişim kurmaktansa kendi dillerimizle iletişim kurmayı arzu ve tercih etmekte. Bu ülkede Çince, Japonca,

Rusça, Almanca, Arapça, Farsça, Ermenice, İspanyolca, İtalyanca, Hintçe vb. dilleri bilenlere ve bu dillerin eğitimlerinin verilmesi yanında özendirilmesine de gereksinim var. Örneklerin özeti, Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Millî Eğitimin okullarının yanında bütün kademedeki özel okulların da eğitim dilinin Türkçe olması gerekir. Özel okullar ancak eğitim dilleri Türkçe olmak şartıyla başka dillerin eğitimini verebilmeliler.

Küreselleşmenin dili diye dayatılan İngilizceye gereksiz bir önem yüklenmekte ve anlaşılması güç, abartılı yatırımlar yapılmaktadır. Türk Dili dersleri birleştirilmiş sınıflarda yasak savma kabilinden yaptırılırken, İngilizce öğretmek için otuzar kişilik, teknoloji takviyeli özel derslikler düzenlenmektedir. Bu çarpıklıkları gözlemleyen, yanlış yorumlayan, henüz Türkçeyi bile konuşup yazamayan gençler, Türkçeyi de İngilizce ile karıştırarak konuşmakta ve yazmakta. Türkilizce denilen bir dilin inşası hız kazandı. Gençlerin zaten yazamadıkları Türkçelerini bir de İngilizce kelimeler işgal etmiş durumda. Türkçesiz Türkçe yazma ve konuşma, yazılı anlatımın iflasını tetikleyen bir diğer bataklık olmuş durumda. İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan çocuklar, yazılı anlatımlarının içine nasıl Türkçe kelime sıkıştırılmaz ve bunu yaptığında İngilizceyi bilmediği düşünülürse, gerçekte Türkçe yazım ve anlatımların içine de İngilizce kelime sıkıştırılmaz ama bunu yapmak; hüner göstermek, kültürlülük ifadesi olarak algılanmakta... Devletin İngilizce odaklı yabancı dil eğitim politikalarının gözden geçirilmesi, güncellenmesi, millî duyarlılık ile biçimlendirilmesi Türkçe öğretiminin sorunlarının da ön plana geçmesine, konuşulabilmesine olanak hazırlayacaktır.

Türkçenin bir dünya dili³ olduğu gerçeği; ülkemizdeki gençlerimize ve devamında eğitimcilerimize öğretilmediğimiz olgusu, İngilizce öğretmek dururken Türkçe mi öğretilir (!) çelişkisi ile ciddi yaralar almaktadır. Türk dili dünya dilidir ama insan kendi inanmadığı bir gerçeğe başkalarını da inandıramaz.

Ziyaretine gittiğim bir vali yardımcısını, makamındaki masasının başında, valilik çalışanlarınca yazılan ve yapılması gereken yazışmaları, yazım ve anlatım yönünden, okunabilirlik yönünden düzeltirken gördüm. Vali yardımcısı; sanayide, üretim sektöründe kalifiye / uzman elemanı hatırlayan Türkiye'nin, bürokraside yeterli ve becerikli eleman sorununu düşünmediğinden, saldım çayıra, Mevlam kayıra türünden yazışmaları düzeltmenin her gün saatlerce sürdüğünden başlayan haklı şikâyetlerini ardi ardına sıralıyor-

³ Şükrü Halûk Akalın, *Türk Dili: Dünya Dili*, tdk.gov.tr

du. Yine belediyelerin, el ilanlarından başlayıp reklam kitapçıklarına kadar genişleyen yazılı bildirimlerinde gözü kör edecek kertede yazım yanlışlarının her türlüüne rastlanmaktadır.

Bir zaman önce üniversitemizin bülteni aşağıda örnek olarak seçtiğim cümlelerini vereceğim bir dizgi ile basılmıştı:

(Malatya İnönü Üniversitesi olarak sezon başında hedefimiz mütevazı bir bütçeyle ligde kalıcı olmak ve ilk yılında play offları yükselmeyi hedeflemiştir.. / Konuşmasına ülkemizin çağdaş uygarlık düzeyinden yükselmesinde öğretmenlerin payının büyük olduğunu bahsederek başladı. / Öğrencinin en önemli özelliği çalışkanlık ile güzel ahlakı bir arada bulundurandır. / Öğretmen otoritesini öğrencinin kişiliğine ve kimliğini zedelemeyen demokratik bir ortamı yapmalıdır. / Yoğun ilginin olduğu konserde Malatya halkındanda çok katılım oldu. / Bilimsel yayında 76 devlet ve vakıf üniversiteleri arasında üniversitemiz 4. sıradadır. / Üniversitemizin öğrenci sayısı 20 binin üzerine geçecek. / Üniversitemizde bilimsel açıdan çok önemli mesafeler katledilmiştir. / Üniversitemiz öğretim üyelerinden üç ödül verildi. / Alınan yanlış kararlar eğitim sistemimizin yerinde saymasını sağladı.)

Bu zamandaki rektörümüze üniversite bültenlerinin, üniversitenin vitrini olduğunu, bültenin kalitesini, birinci hamur kâğıda basılmasının, renkli resim kullanımının tek başına sağlayamayacağını, mutlaka Türk dili uzmanlarınca yazım denetiminden geçirildikten sonra bu bültenin basılması gereğini, bir fırsatla arz etmiş, üniversitemizi sözde değil özde Türkçe ile çıkarılmış bir bültene kavuşturmuştuk. Burada örneklerini vermiyorum ama diğer devlet kurumlarında olduğu gibi üniversite içinde yapılan yazışmaların da yüzde seksen beşi yazım, anlatım hatalarıyla doludur ve bunlar düzeltilmesini teklif dahi edemeyeceğimiz kadar çok insan, çok kurum, çok kuruluş tarafından durmadan tekrar edilmektedir.

Bu soruna cılız bir sesle de olsa basın, yayın ve kültür dünyamızdan değişenler de yok değildir. Üniversite mezunlarının yüzde doksan beşinin henüz bir dilekçeyi bile doğru dürüst yazamadığı araştırmasını okurlarıyla paylaşan Taha Akyol'a, aynı gazetenin eğitim yazılarıyla tanınan bir ismi de şu içerikle destek çıkmıştır: *"Eskiden okumuşlar belli olurdu. İnci gibi yazıları, düzgün aksanları ve akıcı bir konuşmaları vardı. Şimdi ise önümüze öyle sınav kâğıtları geliyor ki, onun bir üniversite öğrencisine ait olduğuna inanmak mümkün değil. Ama öyle..."*⁴

Bir Dinazorun Anıları kitabında Mina Urgan'ın naklettiği bir anısı bu ko-

⁴ Abbas Güçlü, <http://www.milliyet.com.tr/guzel-yazi--guzel-konusma/> 6.1.2007

nuya doğru bakmamıza yardımcı olacak değerde ve örnek alınacak bir içeriktedir. Annesi hastalanan ve yurtdışında bir hastaneye yatmak zorunda kalan küçük Mina'ya bir Ermeni dadı tutulur. Üç yıllık uzun bir tedaviden sonra yurda dönen annesi beş altı yaşlarına gelen kızının Ermenice konuştuğunu görür ve bu dadının işine son vererek bir Türk dadı tutar ancak küçük Mina bir yıl sonra Arnavutköy Kız Koleji'ne gönderilir ve buranın eğitim dili İngilizcedir. Ortaöğretimini İngilizce sürdüren yazar üniversitede Romanoloji / Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünü seçer. Bölümde sınavlar son seneye kadar sözlüdür ve en son sınav yazılıdır. Mezun olmak için bu sınavı vermek lazımdır. Bu son sınava kadar başarıyla gelen, soruları çok kolay bulan Mina Hanım, mezun olacağına emindir ama sonuçlar açıklandığında kaldığını görür. Kendisini, Fransızca konuşabildiği ama yazamadığı saptamasından hareketle başarısız sayan ve mezun etmeyen, Hitler'in zulmünden kaçıp Türkiye'ye sığınan bir Yahudi profesördür.

Nihayetinde Mina Hanım, İngiliz Dili ve Edebiyatı kürsüsünde profesör olur, Türkçeye kitap çevirir ama zamanın büyük çevirmeni Sabahattin Eyüboğlu kendisini çok sert bir dille ve Türkçeyi bilmediği gerekçesiyle eleştirir ve kitaplarını toplatmasını ve Türkçeyi öğrenmesini, öğrendikten sonra kitaplarını yeniden yazmasını ister. Söylenenleri yapan Mina Hanım, söz konusu anı kitabında⁵, ben Türkçeyi otuz beş yaşımdan sonra öğrendim der. Doğan görünümlü şahinlerin ülkesi Türkiye'de, insanımız Türkçeden önce İngilizce öğrenir (!), sözde en az iki dil, üç dil bilir ama nedense hayatının hiçbir döneminde Türkçeyi öğrenme isteği ve gereksinimi duymaz. Yine bizim meslektaşlarımız arasında nedense, Mina Hanım'ın Fransızca öğreten Alman Yahudisi hocası kadar iş ahlakına sahip ve özenli olanlarının sayısı bir elin parmaklarını geçmez.

İlk kültür bakanlarımızdan, şair, eğitimci, edebiyat ve kültür dünyamızın seçkin ismi Talât Sait Halman, yazılı anlatamama, yazamama sorununun öğrencilerle sınırlı kalmadığına, öğretmenlerden üniversite hocalarına kadar yayıldığına işaret eder: *"Okullarımız, hatta üniversitelerimiz, bunun doğrusunu öğretemeyecek. İş işten geçmiştir. Çünkü öğretmenlerin çoğu (hatta Türkçe öğretmenlerimizin birçoğu) ve nice üniversite hocası, öğretmek şöyle dursun, öğrenememiştir."*⁶

Et kokarsa tuzlarsınız ama tuz kokarsa yapacaklarınızı, seçeneklerinizi

⁵ Mina Urgan, *Bir Dinozorun Anıları*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1998.

⁶ Talat Sait Halman, <http://www.milliyet.com.tr/2000/07/23/yasam/zhal.html>

çok çok azalmış demektir. Artık üniversiteler ve özelde Türkçe bölümleri süslü, sanatlı, etkileyici, gösterişli, büyüleyici yazılar yazdırmayı öğretecek yer olmaktan çıkmış, ilkokul 1’de öğretilen noktanın kullanımının, ilkokul 3’de öğretilen *de, ki, mi*’nin yazımının ve toplamda ilkokul sonunda kazandırılan doğru yazma becerisinin öğretilmeye çalışıldığı ve yine de başarılı olunamadığı bölümlere dönüşmüştür. Öğrenciler “Cin Ali Türkçesi ile yazın, yeter ki doğru yazın.” isteğimizi bile Türkçe son sınıfta dahi karşılayamayacak bir boşluk, yokluk, yetersizlik, ilgisizlik ve bilgisizlik içersindeler. Dil ve anlatım binasının temeli doğru anlatımdır. Bu temelin üzerine güzel, süslü, etkileyici, sanatlı anlatım gibi sonsuzlukla yarışan katlar eklenebilir ve ne hazindir ki eğitimli Türk nüfusu bu temelden bile yoksundur.

Gerçekte Türkçe “*İnsan zekâsının dilde yarattığı mucizenin karşılığı olarak*” dünyanın en sistemli, en matematik dilidir ve kuralları en az ve en kolay olan dildir. Bu dili dahi öğrenemeyen insanlara kalkıp yazıldığı gibi okunmayan, baştan sona kuralsızlıklar yığını olan, söz varlığının yüzde doksanını başka dillerden devşiren ve toplama bir dil olan İngilizce gibi bir dili hiç öğretmezsiniz. İki yüz, üç yüz kelime öğretmek dili öğretmek değildir. Dilin kıyısını, köşesini, zevkini, ruhunu öğretemediğiniz sürece yaptığınızın kendinizi aldatıp, devletin imkânlarını yabancıya peşkeş çekmek ve sokağa atmaktan öte bir anlamı olmayacaktır. Uzmanlar hemfikirdir ki ana dilini ya da bir dili tam öğrenemeyen insana yabancı diller de asla tam olarak öğretilemez sadece öğretmenler öğretmiş gibi yapar öğrenciler de öğrenmiş gibi...

Sorun çok yönlü, çok boyutlu. Olası çözüm yolları üzerinde de konuşmak, eleştirme kolaylığına kaçmayacak her sorumlu insanın öncelikli görevi. Sorunu çözmeye bütün sosyal bilim derslerini, özellikle Türkçe derslerini, sınav okuma zahmetinden kurtardığı için öğretmenlerin de kolayına giden ve sürekli uyguladıkları test tipi ölçme değerlendirmelerden kurtararak işe başlayabiliriz. Ortaöğretim ve liselerde, yazılı anlatım ile takviye edilen Türkçe dersleri baraj dersi haline getirilebilir ve Türkçe öğretmenlerine zorunlu ve sınavlı kurslar düzenlenebilir. Tıpkı yabancı dil eğitimi bölümlerinde, İlahiyat fakültelerinde olduğu gibi, Türkçe bölümlerine de hazırlık sınıfları konabilir.

Hocalarımızdan duyardık, eskiden sınavı bilgi olarak iyi geçen ama sıfır alan Türk Dili öğrencileri yazamadıklarını anlarlar ve dersleri geçebilmek için bu beceriyi kazanmaya öncelik ve ağırlık verirlermiş. Yazım ve anlatım becerisi olmayan öğrencilerin Türkçe bölüm derslerinden başarısız sayılmaları yönetmelik hükmü hâline getirilebilir. Türkçeyi, Türkçenin ifade olanaklarıyla-

la yazmak ve konuşmak adına Türk Dil Kurumunca desteklenen ve süreklilik arz eden, farkındalık oluşturmak amacı güden, bütçeli ve sırf bu iş için görevlendirilmiş uzmanlarca, Türkiye ölçeğinde, yılda en az iki kez olmak üzere bütün üniversitelerde bilimsel etkinlikler düzenlenebilir. Bireysel akıldan her zaman üstün ve tercihe değer olan ortak akıldan, olası çözüm yolları için yararlanmak adına çalıştaylar düzenlenebilir.

Üniversitelerde Türk Dili ve İnkılâp Tarihi derslerinin okutulmaması gerektiğini dile getirenlerin iyi niyetlerinden kuşku yok ve düşüncelerini eleştirmek belki ama sorgulamak ya da yargılamak haddim ve hakkım değildir. Onlar madalyonun diğer yüzünü gören, dil ve tarih üniversiteye kadar zaten öğrenilmiştir diyenler ancak bu hükümler sosyal bilimci olmayanlarca ve sahaya inmeden, masa başında verilmiş hükümlerdir. Bu yazı, bu hükümlerin gerçeğe uyuşmadığını, olan ile olması gereken arasındaki büyük uçurumu da ortaya koymaktadır.

Ana dilini ya da devlet dilini yazamama ve yakın tarihini bile bilememe sorunu o kadar kökleşmiş, öğrencilerin ve eğitimcilerin hücrelerine kadar işlemiştir ki, sorunun çözümü için bu derslerin saatlerinin değil azaltılması, çoğaltılması ve uygulama dersleri ile MEB'in 100 Temel Eser'i gibi, belli sayıda ve akademik kurullarca belirlenen, paralel okumalarla zenginleştirmeye kapı aralayacak temel eserler ile takviye edilmesi gerekmektedir.

Burada dile getirdiklerim on beş yıllık meslek hayatım boyunca sürekli kötüleşerek arttığını gözlemlediğim sorunlardır ve ben maalesef çözümün değil bu sorunların bir parçasıyım. Üniversite camiası ve özellikle Türkçe/ Türk Dili ve Edebiyatı eğitimcileri olarak boşa kürek salladığımızı gösteren bu saptama ve eleştirileri yıllardır yazmak, mazrufa değil zarfa bile odaklanmadığımız bir aldatmacayı beyan ile iğneyi değil çuvaldızı kendimize batırmak istiyor ama bir yandan da işimizi yapamadığımız itirafını yapan, kafasını kuma gömenlere ve gittikçe körleşen gözlere inat kral çıplak diyen olmayı istemiyordum. Geldiğim noktada, havanda su dövdüğümüz acı gerçeğini kabullenmeyi erteleyen olmanın dayanılmaz ağırlığını taşımaktan yorulan biriyim. Buraya yazdıklarım ve hatta yazamadıklarım, yıllar önce dolmuş bir bardaktan hâlâ taşmaya devam eden damlalardır. Eğitim öğretim bir Karagöz Hacivat oyunu, bir gölge oyunu değildir ve bu yazı, benzer kaygıları paylaşmakla yükümlü olanlar için Eflatun Cem Güney'den masallar gibi okunmalıdır..